

GAZİ TÜRKİYAT
G Ü Z / 2 0 2 2

Atf / Citation

KALAYCI, Ü. (2022). "Ad Bilimi Açısından Müstear Ad ve Nusret Kopuzlu Örneği". *Gazi Türkiyat*, 31: 23-35.

Geliş / Submitted

10.05.2022

Kabul / Accepted

26.10.2022

DOI

10.34189/gtd.31.003

AD BİLİMİ AÇISINDAN MÜSTEAR AD VE NUSRET KOPUZLU ÖRNEĞİ

Pen Name in Terms of Onomastic and the Example of Nusret Kopuzlu

Ünal KALAYCI*

Öz

Şairler, ozanlar ve yazarlar eserlerinde çeşitli nedenlerle takma ad ya da adlar kullanmışlardır. Bu takma adlar divan şiirinde mahlas, âşık şiirinde taşsırma, düz yazıda ise müstear ad olarak terimleşmiştir. Takma adlar günümüzde rumuz, kod adı, nickname ve kullanıcı adı şeklinde çoğalmıştır. Özel adların alt dalı olan kişi adları, çeşitli başlıklar altında incelenmektedir. Müstear ad, kişinin gerçek kimliğini saklamak amacıyla sonradan aldığı takma adlar içerisinde yer almaktadır. Müstear adlar sorumluluktan kaçmak, aynı yayın organında birden fazla yazı kaleme almak, geçinmek gayesiyle edebî değerinin altında eserler vermek, eleştirel yazılar yazmak, moda ya uymak gibi nedenlerle kullanılmaktadır. Bir kişi birden çok müstear ad kullanabilmekte ve müstear adlar çoğunlukla o adın sahibinden izler taşımaktadır. Çalışmada, Bizim Ahıska dergisinin sahibi ve genel yayın yönetmeni Yunus Zeyrek'in dergide kullandığı Nusret Kopuzlu müstear adı örnek olay olarak incelenmiştir. Bu müstear adın alınma nedenleri, müstear adın Zeyrek'ten taşıdığı izler ve bu müstear adla kaleme alınan yazılar incelenmiştir. Çalışmanın sonunda incelenen Nusret Kopuzlu müstear adından hareketle çıkarımlarda bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ad bilimi, mahlas, müstear ad, Yunus Zeyrek, Nusret Kopuzlu

Abstract

Poets, scalds and writers have pseudonym or pseudonyms in their works for various reasons. These pseudonyms are termed mahlas in divan poetry, taşsırma in minstrel poetry, and müstear ad (pen name) in prose. Pseudonyms have multiplied today as monikers, code names, nicknames, and user names. Personal names, which are a sub-branch of proper nouns, are examined under various headings. The pen name is included in the nicknames that the person takes later in order to hide his real identity. Pen names are used for reasons such as avoiding responsibility, writing more than one article in the same publication, producing works that are below the writer's artistry in order to earn their own keep, making criticisms, and being up to date. A person can use more than one pen name, and pen-names often bear traces of the owner of that name. In this study, the pen name Nusret Kopuzlu, which was used by Yunus Zeyrek, the owner and editor-in-chief of Bizim Ahıska magazine, was examined as a case study. The reasons for taking this pen name, the traces of the pen name from

* Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Batman/TÜRKİYE.
ukalayci@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0076-2916

Zeyrek, and the writings that were written under this pen name were examined. In conclusion, inferences were made based on the pen name of Nusret Kopuzlu.

Keywords: Onomastic, mahlas, pen name, Yunus Zeyrek, Nusret Kopuzlu

GİRİŞ

Sözcükler işlevlerine göre temelde ad ve eylem olmak üzere iki öbeğe ayrılırlar. Adlar, karşıladıkları varlık ya da kavramın somut ya da soyut, tekil ya da çoğul, cins ya da özel oluşuna göre alt öbeklere ayrılır. Tek varlık ya da kavramı karşılayan özel adların oluşumunu, verilmesini, değişimini ve diğer özelliklerini dil bilgisinin onomastik (ad bilimi) dalı incelemektedir.

Bu çalışmada müstear adın ad bilimi içerisindeki yeri irdelenecektir. Çalışmanın birinci bölümünde alanla ilgili kaynaklar taranarak müstear ad farklı yönlerden ele alınacak, ikinci bölümünde ise Nusret Kopuzlu müstear adı örnek olay olarak incelenecektir.

1. MÜSTEAR AD VE NUSRET KOPUZLU MÜSTEAR ADI

1.1. Müstear Ad ve Müstear Adın Ad Bilimindeki Yeri

Tanzimat'tan önce divan şairlerinin kullandığı *mahlas* ve halk ozanlarının kullandığı *tapşırma* genel itibarıyla sonradan alınan adlardandı. Tanzimat Dönemi'nde yazarlar, sonraki dönemlerde ise farklı sanat öbeklerinden insanlar, *müstear ad* kullanmaya başlamışlardır. Müstear, Güncel Türkçe Sözlük'te "takma" şeklinde anlandırılmış olup (Komisyon 2011) müstear ad, bir tür "takma ad" demektir.

Kaynaklarda müstear ad terimi iki anlamda kullanılmaktadır. Birincisi yukarıda ifade edildiği gibi tüm takma adların genel adıdır. İkincisi ise yazarların düz yazıda kullandıkları takma adlarıdır. Çalışmada bu terimle kastedilen ikinci anlamıdır.

Ad bilimi; özel adların oluşumunu, verilmesini, anlamını, yapısını, kökenini, biçim ve anlam yönünden değişimlerini inceleyen bilim dalıdır. Her bilim ve disiplin, alanla ilgili çalışmalar arttıkça alt dallara ayrılır. Dünyada ve Türkiye'deki son çalışmalar dikkate alınarak özel adları inceleyen bilim dalları, Şahin tarafından on yedi başlık altında sınıflandırılmıştır. Bu başlıklardan biri de kişi adlarıdır. Şahin, kişi adlarını da birkaç farklı açıdan alt öbeklere ayırmıştır. Sonradan alınan adların da yer aldığı sınıflandırma: 1. Kişisel ad 2. Lakaplar, 3. Mahlaslar ve 4. Unvanlar şeklindedir. Bu sınıflandırmadaki mahlas, şair ve yazarların gerçek adları yerine kullandıkları adlar olarak tanımlanmıştır (Şahin 2021: 38).

Kişi adları üzerine yapılan başka bir sınıflandırmada adın kullanım şekli dikkate alınmıştır: 1. Künyevî adlar: a. Asıl adlar b. Soyadları c. Sülale adları ç. Unvanlar d.

Köken ile ilgili adlar: d1- Memleket adları d2- Irk ve etnik grup adları e. Meslek adları
2. Yakıştırma adlar: a. Lakaplar b. Mahlaslar, müstearlar, tapşırma, rumuzlar (Boyras 1998: 108).

Bireysel kişi adlarını, edinme zamanı dikkate alınarak şu şekilde sınıflandırılmıştır: A. Doğarken alınanlar: 1. Asıl ad 2. Soyadı 3. Göbek adı; B. Sonradan alınanlar: 1. Hitap adı 2. Takma ad, müstear, mahlas, tapşırma, rumuz, nickname, kullanıcı adı 3. Lakap ve 4. Unvan, san (Zengin 2014: 19). Zengin'in "sonradan alınan adlar" öbeğinin ikinci başlığındaki adlara daha çok gizli görev için kullanılan "kod adı" da eklenebilir. Ayrıca B.2'deki adların ortak özelliğinin gerçek kimliği saklamak üzere kullanılan adlar olduğu da görülmektedir.

Kişinin kimliğini saklamak üzere alınan adlar içerisinde yer alan mahlas, tapşırma, takma ad ve kod adı hem kişinin kendisi tarafından alınabilmekte hem de kişinin dışında birileri tarafından verilebilmektedir. Mesela halk ozanlarına tapşırma rüyada elinden bade içtikleri kişi ya da ustaları tarafından verilebildiği gibi ozanlar kendi tapşırma adlarını da belirleyebilmektedirler.

Dede Korkut'ta kişi belli bir yaşa gelip bir alanda başarı gösterdiğinde o başarısına göre ad verilmektedir. Bayındır Han'ın oğlu, ak meydanda cenk edip bir boğa öldürünce Dede Korkut ona *Buğaç* adını vermiştir (Ergin 1997: 83). Araştırmacıların yukarıdaki sınıflandırmalarında *sonradan alınan adlar* başlığı Dede Korkut'taki ad verme geleneğini çağrıştırmaktadır. Mesela unvan adları kişilerin toplum içindeki konumları, meslekleri ve başarılarına göre sonradan aldıkları adlar olması yönüyle Dede Korkut'taki ad verme geleneğine benzemektedir.

Müstear adın ad bilimindeki yerini genelden özele giderek şu şekilde göstermek mümkündür: *adlar > özel adlar > kişi adları > sonradan alınan kişi adları > kimliği saklamak için alınan kişi adları > müstear ad.*

1.2. Müstear Adın Kullanılma Nedenleri

"*Takma ad, iğreti ad, müstear, mahlas ve tapşırma* ne adla anılırsa anılsın yazarın gerçek kimliğini gizleme ihtiyacından doğmuş sembolik isimdir" (Yıldırım 2006: 7). Yazarların müstear adı "siyasî-cezaî sorumluluktan kaçmak; kişiler hakkında hiciv, ağır tenkit ve hakarete bulunmak; resmî mesleği dolayısıyla endişe etmek; kazanç maksadıyla yazılan eserlerde edebî itibarını, şöhretini korumak; asıl mesleğinden farklı bir alanda yazmak; aynı dergide birbirinden farklı pek çok yazı kaleme almak gibi durumlarda kullandığı görülmektedir. Bunlara zaman zaman yazarlar arasındaki modaya uymak gibi daha özel sebepler de katılabilir" (Okay 2006: 130-131). Müstear adın kullanılma nedenleri arasında; geçim kaygısı taşıyan yazarların birden fazla imza ile eser yayınlaması, bir yayın organının yazar kadrosunu geniş gösterme isteği ve ortaya koyduğu eseri kendi ismine yakıştıramaması da sayılabilir (Şahin 2019: 462).

Edebiyatımızda Müstear İsimler adlı eserde 5.208 sanatçıya ait 20.000'den fazla müstear ada yer verilmiştir (Yıldırım 2006). Bu çalışmada müstear ad, takma ad gibi kapsayıcı bir ad olarak kullanılmış ve eserde müstear ad yanında mahlas ve

tapşırılmaya da yer verilmiştir. Bununla birlikte tespit edilemeyen müstear adlar ve çalışmanın yapıldığı tarihten sonra kullanılmaya başlanan müstear adlar da vardır. Müstear adların kesin sayısı bilinmemekle beraber azımsanmayacak oranda olduğu muhakkaktır. Eli kalem tutan kişiler tarafından oluşturulan bu müstear adlar, ad bilimi açısından her yönüyle incelenmesi gereken bir konu olarak durmaktadır.

Yazar ve sanatçılardan bazıları tek müstear adla eser vermişler fakat genellikle yazarlar birden çok müstear ad kullanmışlardır. Hatta müstear ad sayısını abartanlar da olmuştur. Nuri Pakdil'e ait 14 müstear ad tespit edilmiştir (İnce 2020: 101). Reşat Nuri Güntekin; Ateş Böceği, Ağustos Böceği, Yıldız Böceği, Cemil Nimet, Hayreddin Rüştü, Mehmet Ferit, Sermet Ferit, Çiğdem, Fakir, Karakuş, Saksığan ve Yarasa olmak üzere on iki müstear ad kullanmıştır (Karaburgu 2006: 525). Ziya Gökalp'e ait on altı müstear ad ve rumuz tespit edilmiştir: İsimsiz, Meclis-i İdare-i Vilayet Ketebesinden Ziya, Meclis-i İdare-i Vilayet Zabd Kâtibi Ziyaettin, Mehmet Ziya, Hüseyin Vedat, Mehmet Mehdi, Tevfik Sedat, Mehmet Nail, Demirtaş, Celal Sakıb, Gökalp, Ziya Gökalp, İşçi Kızı, ***, Hiçî, Bîmar (Tütengil 2014: 164-168).

Aynı takma adı kullanan birden çok kişinin olması da kaçınılmaz bir durumdur. Yapılan bir çalışmada "Sefil" kelimesini tapşırma olarak kullanan 75 halk ozanı tespit edilmiştir (Kaya 2020: 164).

Bazı müstear adlar kişinin gerçek adının önüne geçmiş ve kişi müstear adıyla tanınmıştır. Mesela Yavuz Bahadıroğlu adıyla bilinen sanatçının gerçek adı Niyazi Birinci'dir. Yaşar Kemal diye ünlenen sanatçının gerçek adı Kemal Sadık Gökçeli'dir.

Müstear adla o adın sahibi arasında genellikle bağlar bulunur. Kişilerin düşünce dünyası çoğu zaman müstear adda somutlaşır.

Bu genel değerlendirmelerden sonra müstear ad konusunu güncel bir müstear ad üzerinden incelenmenin daha uygun olacağı düşünülmektedir. O müstear ad, Yunus Zeyrek'e ait olan *Nusret Kopuzlu*'dur.

1.3. Yunus Zeyrek'in Yazı Hayatı

1956 yılında Ardahan'ın Posof ilçesine bağlı Yolağzı köyünde dünyaya gelen "Zeyrek, bitmez tükenmez bir enerji, inanç ve sevgiyle ömrünün tamamını Türk kültürüne vakfetmiş, bu uğurda yüzlerce kitap, makale, kitap bölümü, ayrı basım kitapçık, şiir, söyleşi ve ansiklopedi maddeleri kaleme almıştır" (Gündoğdu 2021: 30). Zeyrek'e ait kitaplar:

Şiir:

1. ZEYREK, Y. (1998). *Bu Yolda*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Biyografi, İnceleme:

2. ZEYREK, Y. (1988). *Posoflu Âşık Zülâlî*, İstanbul: Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı.

3. ZEYREK, Y. (1999). *Hanaklı Mazlumî: Hayatı, Sanatı, Eserleri*. Ankara: Hanak Kültür ve Dayanışma Derneği.

4. ZEYREK, Y. (2003). *Ali Akış: Hayatı ve Faaliyeti*. Akara: Neyir Matbaacılık.

5. ZEYREK, Y. (2004). *Posoflu Zülâlî: Hayatı, Eserleri, Karşılaşmaları ve Millî Faaliyeti*. Ankara: Kozan Ofset.

Ders Kitabı:

6. ZEYREK, Y. (2000). *Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi 1*. Ankara: Gazi Üniversitesi TÖMER.

Araştırma, İnceleme:

7. ZEYREK, Y. (1995). *Dünden Bugüne Ahıska Türklüğü*. Frankfurt: Türk Federasyonu Yayınları.

8. ZEYREK, Y. (1999). *IV. Sultan Murad'ın Revan ve Tebriz Seferi Râznâmesi*. Ankara: Kültür Bakanlığı.

9. ZEYREK, Y. (1999). *Gürcistan, Acaristan ve Türkiye*. Trabzon: Türk Ocakları Trabzon Şubesi.

10. ZEYREK, Y. (2001). *Acaristan ve Acarlar*. Ankara: Kozan Ofset.

11. ZEYREK, Y. (2001). *Ahıska Bölgesi ve Ahıska Türkleri*. Ankara: Pozitif Matbaa.

12. ZEYREK, Y. (2001). *Târîh-i Osman Paşa*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

13. ZEYREK, Y. (2004). *Posof'un Çizgileri*. Ankara: Kozan Ofset.

14. ZEYREK, Y. (2005). *Ahıska Araştırmaları*. Ankara: Kozan Ofset.

15. ZEYREK, Y. (2007). *Bu Dosyayı Kaldırıyorum*. Ankara: Kum Saati Yayınları.

16. ZEYREK, Y. (2009). *Amasya'nın Altın Tarihi*. Amasya: Amasya Valiliği.

17. ZEYREK, Y. (2010). *Selçuklu Fethi'nin 930. Yıl Dönümünde Posof Kol Zaferi*. Ankara: Bizim Ahıska Dergisi Eki.

18. ZEYREK, Y. (2013). *Yunus'a Doğru*. Eskişehir: Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı.

19. ZEYREK, Y. (2015). *Ahıska Gül İdi Gitti*. Ankara: Gökçe Ofset.

Baskıya Hazırlama:

20. ZEYREK, Y. (1981). *Ahmet Refik Altınay: Kafkas Yollarında/Hatıralar ve Tahassüsler*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

21. ZEYREK, Y. (2014). *Kitab-ı Dedem Korkut Âlâ Lisân-ı Tâife-i Oğuzan*. Ankara: Türk Dünyası Vakfı.

22. ZEYREK, Y. (2014). *Erzurum'un Kara Günleri- Erzurumlu Tellibeyzade Hacı Faruk Efendi*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

23. ZEYREK, Y. (2015). *Dede Korkut Kitabı (Dresden Nüshası)*. İstanbul: Ötügen Neşriyat (Tan 2019: 102-103).¹

Bu eserlerinin yanında bir de Ahıska Türklerini merkeze alan *Bizim Ahıska* dergisi vardır. 2004 yılında sahibi ve genel yayın yönetmeni olarak çıkarmaya başladığı dergi, 55. sayıya ulaştığı 2019 yılında yayın hayatına veda etmiştir. Derginin yayın hayatına veda etmesinin nedeni Yunus Zeyrek'in hastalığının dergiyle ilgilenemeyecek derecede ilerlemiş olmasıdır. Zeyrek, ardında bu eserleri bırakarak 2019 yılında hayata veda etmiştir.

Dergiyle ilgili bir tanıtım yazısında şu ifadeler yer verilmiştir:

Dergi ortalama bin adet basılmakta olup kütüphaneler yanında, yurt içindeki ve yurt dışındaki tüm Ahıska derneklerine dağıtılmaktadır. Ahıska Türklerinin etkin yayın organıdır. Editörü Gazi Üniversitesi Öğretim Görevlisi Yunus Zeyrek'tir. Kapağında kültür dergisi olarak tanımlanmaktadır. Tespitlerimize göre, dergide kültürel içerikli makaleler yanında; tarih, coğrafya, siyaset, iletişim ve aktüalitenin ilgi alanına giren her çeşit yazıya ve habere rastlanabilmektedir. Dolayısıyla Bizim Ahıska'nın vasat bir kültür dergisi olmanın ötesinde, Ahıska Türkleri ve Ahıska sorunu odaklı çok disiplinli ve çok işlevli bir yayın organı olduğunu söylemek mümkündür (Akpınar 2017: 3).

Zeyrek, derginin sahibi, genel yayın yönetmeni ve yayın kurulu üyesiydi. Yunus Zeyrek, adıyla derginin hemen her sayısında Ahıska Türklerini merkeze alan konularda yazılar kaleme almıştır. Aynı sayıda Yunus Zeyrek adıyla birden çok yazı hazırladığı da olmuştur. Hatta istediği konularda ve istediği şekilde yazılar gelmeyince müstear adlarla da o yazıları kaleme almıştır.

1.4. Nusret Kopuzlu Müstear Adı

Müstear adların kime ait olduğu zaman zaman tartışma konusu olabilmektedir (Karahana 2019). Hatta bütün uğraşlara rağmen bazı müstear adların sahipleri bulunamamaktadır. Bunun tersine müstear adın sahibinin vefatından sonra o müstear adı sahiplenmek isteyenler de çıkabilmektedir. Bu yönüyle müstear adın sahibinin tespiti önemlidir.

Yunus Zeyrek, Bizim Ahıska dergisinde *Nusret Kopuzlu müstear adının yanında Y. Polikoğlu ve Yusuf Uramalı* müstear adlarıyla da yazılar kaleme almıştır (Gündoğdu 2021: 30). "Yunus Zeyrek Armağanı" adlı eserde farklı araştırmacılar da Yunus

¹ Kitap künnyeleri Nail Tan'ın adı geçen çalışmasına yayın yerleri ve yayınevleri eklenerek hazırlanmıştır.

Zeyrek'in Nusret Kopuzlu müstear adını kullandığını teyit etmişlerdir (Doğan 2021: 68).

Dergide Nusret Kopuzlu adıyla tanıtımını yaptığı kitaplar vardır. Bu kitapları gönderenler şüphesiz Yunus Zeyrek Hoca'ya göndermişlerdir. Yine dergi merkezinde Ahıskalılarla yaptığı mülakatları derginin 23 ve 31. sayısında yayınlamıştır. O görüşmedeki kişiler elbette ki Yunus Zeyrek Hoca ile görüşmüşlerdir. Daha da önemlisi Yunus Zeyrek Hoca bilerek ya da bilmeyerek bu konuya dair belge bırakmıştır. Bizim Ahıska dergisinin 40. sayısında "Nusret Kopuzlu" imzasıyla hazırladığı yazısında şu ifadelerle kendisini anlatmıştır: "*Ahıska Araştırmaları* adlı kitabımızda (Çıldır'ın şimdi virane olan Kunduzhev köyünden) XVIII. yüzyıl âşıklarından İrfanî'nin hayatı, aşk macerası ve şiirlerinden örnekler vermiştik. Eski defterleri karıştırırken onun başka şiirlerine rastladık" (Kopuzlu, Eski Bir Defteri Karıştırırken: Çıldır'ın Âşık İrfanî'nin Koşmaları 2015: 49). *Ahıska Araştırmaları* kitabı Yunus Zeyrek Hoca'ya aittir. Bu ifadeler sözlü bilgiyi, belge ile desteklemekte ve şüpheye mahal vermeyecek şekilde Nusret Kopuzlu müstear adının Yunus Zeyrek'e ait olduğunu ispatlamaktadır.

Yunus Zeyrek Hoca, *Nusret Kopuzlu* müstear adıyla Bizim Ahıska dergisinin ilk sayısından itibaren yazılar kaleme almıştır. Bu da göstermektedir ki müstear ad yola çıkmadan önce karar verilen bilinçli bir kullanımdır.

Müstear ad seçilirken nelere dikkat edilmiştir? Bu ad Yunus Zeyrek'ten hangi izleri taşımaktadır? Müstear adla okuyucuya verilmek istenen bir mesaj var mıdır? Bu sorulara adın anlamından hareketle cevaplar bulunabilir. *Nusret*, yardım anlamında bir isimdir. Nusret Kopuzlu müstear adıyla kaleme alınan yazılara bakıldığında rahatlıkla denebilir ki: Bu müstear ad hem Yunus Zeyrek'in hem de Ahıska davasının bir yardımcıdır. *Kopuzlu*, kopuzu olan demektir. *Kopuz*, üç telli müzik aletidir. Nusret Arapça kökenli, *Kopuzlu* Türkçe kökenli sözcüktür. Bu, Zeyrek'in dil anlayışını da yansıtmaktadır. Aslında aşağıda ele aldığı yazıların özetine bakıldığında da anlaşılacaktır ki Nusret Kopuzlu eline kopuzunu almış bir ozan gibi inandığı doğruları dillendirmekte, korkusuzca haykırmaktadır.

1.5. "Nusret Kopuzlu" Müstear Adıyla Bizim Ahıska Dergisinde Kaleme Alınan Yazılar

Nusret Kopuzlu müstear adının hangi amaca yönelik kullanıldığını daha iyi anlayabilmek için ele alınan yazılara bakmak gerekir. Bu amaçla Nusret Kopuzlu müstear adıyla kaleme alınan yazılar sayı, başlıklı, sayfa numarası ve konu olarak verilmiştir. Bu yazılara *Bizim Ahıska* dergisinin genel ağ sayfasından ulaşmak mümkündür (Zeyrek 2022).

1. sayıda "Ahıska Meselesine Ermeni Reçetesi!" (2004: 10-14) başlığıyla bir yazı kaleme alınmıştır. Gürcistan-Güney Kafkasya Bölge Güvenlik Enstitüsü, Ermenistan-Göçmen ve Mülteciler Dairesi Başuzmanı Viktor Solakyan'ın Ahıska Türkleriyle ilgili

hazırladığı raporu ele aldığı yazısında Solakyan'ın 'sürgün Ahıska Türkleri sorunu, onların Ahıska yerine Türkiye ve Özbekistan'a yerleştirilerek çözülebilir', şeklindeki reçetesi deşifre edilmiş ve bu reçetenin Ahıska bölgesini Ermenilere teslim etme fikri olduğu dile getirilmiştir.

3. sayıda "Biz, Ermeniler ve Onlar" (2005: 20-27) başlıklı bir yazı kaleme alınmıştır. Sonuç bölümünde yazı şu şekilde özetlenmiştir: "Biz Türkler, hâkimiyetimiz altında yaşayan unsurları bağrımıza basmış, asırlarca adaletle ve ahenkle yaşamış bir milletiz. Bu unsurlardan biri de Ermenilerdir. Ne zaman ki üçüncü şahıslar, yani onlar (Rus, İngiliz, Fransız vs.) ortaya çıkıp Ermenileri kışkırtmışlar, o zaman ahenk bozulmuş. Onlar, istilâya geldikleri topraklardan kovulmuşlar. Biz acı çekmişiz, Ermeniler de... Ölmüşüz, öldürmüşüz. Onlar, bu mukateleden yararlanma hesapları yaptılar. Bu kirli hesaplar hâlâ devam ediyor" (Kopuzlu 2011: 27).

4. sayıda "Nereden Nereye Geldik?" (2005: 3-6) başlıklı yazı ile Ahıska sürgününün dünden bugüne geçirdiği evreler konu edilmiştir.

4. sayıda "Yüz Kızartan Bir Belge" (2005:45) başlıklı yazıda Ermenicilik yapanlar deşifre edilmiştir.

5. sayıda "Tiflis Toplantısının Ardından" (2006: 15-17) başlıklı yazısında Gürcü yetkililer tarafından Ahıskalıların Gürcistan'a dönme taleplerinin görüşüldüğü Tiflis'teki toplantı ele alınmıştır. Gürcü yetkililerin Ahıskalıların Ahıska'ya dönüşü konusundaki olumsuz tavırları eleştirilmiştir.

8. sayıda "Artvin Göge Komşu Topraklar" (2007: 43-46) adlı kitaptaki belge fotokopilerinden yola çıkarak dikkati çeken bazı kusurlar ele alınmış, eleştirilmiştir.

9. sayıda "Millî Meseleler Magazin Değildir!" (2008: 5-7) başlıklı yazı ile bir televizyon kanalında Ahıska'ya dönüş meselesinin gayriciddi şekilde ele alınması eleştirilmiş ve insanları Ahıska'ya dönüş yolunda korkutacak yayınlardan uzak durulması salık verilmiştir.

11-12. sayı birlikte çıkmıştır. "Kars-Ahıska Demiryolu Hattı!" (2008: 38-40) başlıklı yazıda temeli atılan Kars-Tiflis Demiryolu hattının Ahıska'dan geçmemesinin yanlışlığı dile getirilmiştir.

13. sayıda "Stalin Kendisiyle Övünülecek Bir Şahıs mı?" (2009: 46) başlıklı yazıda Sovyet rejimi liderlerinden Josef Stalin'in, Ruslar tarafından Rus tarihinin en önemli üçüncü kişisi seçilmesi 46 bin evladı SSCB saflarında savaştayken Ahıskalıların sürgününü imzalaması dile getirilerek eleştirilmiştir.

17. sayıda "Ardahan'a Selâm!" (2010: 11) başlıklı yazıda 23 Şubat 1921 tarihinde Ardahan'ın anayurda katılması konu edilmiştir.

18. sayıda "Ardahan Vilâyet Olmalıdır" (2010: 45-46) başlıklı yazıda Ardahan'ın il olmasına rağmen bunun icaplarını henüz yerine getiremediği fikri işlenmiştir.

19. sayıda “Çarlık Rusya’sı Yönetiminde Kars Vilayeti” (2010: 41-48) adlı esere yönelik eleştiriler dile getirilmiştir. Zulüm dönemi olarak halkın bilincine kazılan bu dönemin masum iddia ve üslupla anlatılamayacağı fikri işlenmiştir.

20. sayıda “Çarlık Rusya’sı Yönetiminde Kars Vilayeti-II” (2010: 44-51) başlıklı yazıda 19. sayıda dile getirilen iddialara verilen cevap ve eleştirilere karşılık verilmiştir.

22. sayıda “Kars’ta Bir Heykel” (2011: 37-38) başlıklı yazıyı kaleme almıştır. 2011 yılında Kars’ta dikilen ve tartışmalara neden olan ve adına “İnsanlık Anıtı” denilen yapıt konu edilmiştir.

23. sayıda “Ahıska Müftüsü Şevket Hoca’yla” (2011: 22-23) başlıklı yazıda Ahıska’da müftü olarak görev yapan Şevket Hoca ile yapılan görüşmeye yer verilmiştir.

25. sayıda “Ahıska Dostları Bir Araya Geldi” (2012: 10-12) başlıklı yazısı, milletvekilleri ve üst düzey bürokratlarla yapılan Ahıska konulu toplantı hakkındadır.

25. sayıda “Gürcistan’dan Ne Haber?” (2012: 27) başlıklı yazıda Gürcistan’ın 2007 yılında çıkardığı ve “Vatana Dönüş Kanunu” olarak adlandırılabilir kanuna göre dönüş için başvurular ve süreç İsmail Molidze ile görüşülerek ele alınmıştır.

27. sayıda “Şâir Karakoç’a Veda” (2012: 47-48) başlıklı yazı ile Abdurrahim Karakoç anılmıştır.

28. sayıda “Ağrı Kitapları” (2012: 50-51) başlıklı yazıda “Yazar İsmet Alpaslan” tarafından gönderilen Ağrı üzerine yazılmış dört kitap tanıtılmıştır.

29. sayıda “Birinci Cihan Harbi ve Sarıkamış” (2013: 3-7) başlıklı yazıda Sarıkamış Harekâtı’nın 93 Harbi’nde kaybedilen toprakları geri almak için düzenlendiği fikri işlenmiştir.

30. sayıda “Şu Boğaz Harbi: Çanakkale” (2013: 3-7) başlıklı yazı ile Çanakkale Zaferi konu edilmiştir.

31. sayıda “Mirzaoğlu İbrahim Sefer’i Dinlerken” (2013: 49-51) başlıklı yazıda Ahıska sürgününü yaşayan 1932 yılı Ahıska Persa köyü doğumlu Mirzaoğlu İbrahim Sefer’le yapılan ve merkezinde Ahıskalıların sürgününün yer aldığı söyleşiye yer verilmiştir.

32. sayıda “2013’ün Aynasından Hâl ve Gidiş” (2013: 3-5) başlıklı yazısında Ahıska’ya dönüş açısından 2013’ü değerlendirmiştir. Değişen şartlar derdimize dert ilave etmektedir vurgusunu yapmıştır.

34. sayıda “Lenin Bize Nasıl Yardım Etti” (2014: 40-41) başlıklı yazıda Lenin’in Çarlık Rusya’sını yıkması Kars, Ardahan ve Batum’un 1918’de anavatana kavuşması,

Kurtuluş Savaşı'nda Orta Asya Türk ve Müslümanlarından gelen paranın onda birlik kısmının gönderilmesi hususunda katkısı(!) ele alınmıştır.

34. sayıda "Oku! Hatırla! Düşün! İbret Al! Yoksa Tekrar Yaşarsın!" (2014: 48) başlıklı yazıda Osmanlı Dışişleri Bakanlığının İçişleri Bakanlığına yazdığı 7 Mart 1915 tarihli belge ele alınmıştır. Belgede Ardahan-Kars bölgesinde Ermenilerin öldürdüğü Türk nüfusunun otuz bini bulduğu anlatılmıştır.

35. sayıda "Âşık Müdamî'nin Urama Yaylası İçin Söylediği Deyişler" (2014: 49) başlıklı yazıda ozana ait iki deyişe yer verilmiştir.

35. sayıda "Yıl 1918, Eylül'ün 15'i" (2014: 52) başlıklı yazı ile Nuri Paşa'nın 15 Eylül 1918'de Bakü'yü Bolşeviklerden temizlemesi konu edilmiştir.

36. sayıdaki yazı "Bir Konferansın Ardından: Soykırım Ticareti ve Gerçekler" (2014: 48-49) başlığını taşımaktadır. Şükrü Server Aya'nın "Soykırım Ticareti ve Gerçekler" adlı konferansına ve konferansla ilgili değerlendirmelerine yer verilmiştir. Aya'nın, Amerika kaynaklarından yola çıkarak soykırım iddialarının bir yalan olduğunu fikrini dile getirdiği anlatılmıştır.

37. sayıda "Gürcistan Tarihten Ders Alacak mı?" (2015: 20-22) başlıklı yazıda Gürcistan'daki Kıpçak kökenine ve Ahıska Türklerinin kimliğini inkâr anlayışının yanlışlığına değinilmiştir.

38. sayıda "Robert Fisk'e Açık Mektup" (2015: 8-11) adlı yazı ile Ermenilere soykırım yapıldığını iddia eden Robert Fisk'e uygun dille cevap verilmiştir.

39. sayıda "Ahıska Türklerinin Umudu ve Üzüntüsü Türkiye" (2015: 22-23) başlıklı yazıda Ahıska meselesi ele alınmış, halkına ve millî davasına sırtını dönenlere önerilerde bulunmuştur.

39. sayıda "Ahıska'da Bir Mabet" (2015: 40) başlıklı yazı, bir şiirdir.

39. sayıda "Sarıkaya Tarihi: Recep Sanal" (2015: 54) başlıklı yazıda Recep Sanal'ın "Sarıkaya Tarihi" adlı kitabı tanıtılmıştır.

40. sayıda "Türkiye'de Rus Zafer Anıtları!" (2015: 37-38) başlıklı yazıda Türkiye topraklarında Ruslar tarafından dikilen üç zafer anıtından bahsedilmiş ve onların yıkılmasından rahatsız olanlar eleştirilmiştir.

40. sayıda "Eski Bir Defteri Karıştırırken: Çıldırli Âşık İrfanî'nin Koşmaları" (2015: 49-50) adlı yazısında bahsi geçen ozan hakkında bilgilere ve onun iki koşmasına yer vermiştir.

42. sayıda "Bir Türkünün Hikâyesi Hos, Gelişler Ola..." (2016: 23-24) başlıklı yazıda Gümrülü Takî tarafından Enver Paşa Marşı'nın değiştirilmesi konu edilmiştir.

44. sayıda “Tarih Gürcistan’ın Kapısını Çalıyor” (2016: 16-18) başlıklı yazıda Tiflis’teki arşivlerde bulunan iki beyanname konu edilmiştir. Biri Gürcistan Savunma Bakanının, diğeri de Gürcistan Başkumandanı’nın imzasını taşıyan bu beyannamelerde Ahıska Türklerine verilen sözler hatırlatılmıştır.

45. sayıda “18 Mart Çanakkale Zaferi’ni Anarken” (2017: 21-23) başlığıyla “Çanakkale Zaferi” ele alınmıştır.

47. sayıda “Peki, Bu Halkı Niçin Sürdünüz?” (2017: 20-21) başlıklı yazı ile Tiflis’te yayınlanan Gürcistan Komünist Partisi Tiflis Komitesi yayın organı “Sovyet Gürcistan’ı” gazetesinin 1 Ocak 1944 tarihli baskısında Ahıskalılarla ilgili çıkan haberler ve yazılarda Ahıskalıların varını yoğunu Kızılordu’ya verdiği anlatılmaktadır. Nusret Kopuzlu da o soruyu sormaktadır. Peki, bu halkı niçin sürdünüz?

49. sayıda “Bir Kitap: Ahıska Halk Şiirinden Seçmeler” (2018: 48-49) başlıklı yazı ile Nilüfer Mutlu, Minara Aliyeva Çınar ve Orhan Uravelli tarafından hazırlanan kitap tanıtılmıştır.

52. sayıda “Bir Albüm Üzerinden Bakışlar” (2018: 43-44) başlıklı yazısında Çoruh Havzası’yla ilgili tarihî Gürcü emelleri besleyen tezler eleştirilmiştir.

SONUÇ

1. Yunus Zeyrek Hoca 55 sayı çıkan Bizim Ahıska dergisinde Nusret Kopuzlu müstear adıyla toplam 40 yazı yayınlamıştır. Derginin, 11-12. ve 54-55. sayıları birleşik sayı olarak çıkarılmıştır. Yani 55 sayı görünen dergi aslında 53 sayı çıkarılmıştır. Bunlardan 2, 6, 7, 10, 14, 15, 16, 21, 24, 26, 33, 41, 43, 46, 48, 50, 51, 53, 54-55 numaralı sayılarda Nusret Kopuzlu adıyla yazı bulunmamaktadır. 39. sayıda 3 yazı, 4, 25, 34, 35 ve 40. sayıda Nusret Kopuzlu müstear adıyla ikişer yazı yayınlamıştır. 1, 3, 5, 8, 9, 11-12, 13, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 36, 37, 38, 42, 44, 47, 49 ve 52. sayılarda birer yazı yazmıştır.

2. Bu yazılardan 39. sayıda “Ahıska’da Bir Mabet” başlıklı yazı şiirdir, geriye kalanları ise düz yazıdır.

3. Ele alınan yazılardan yirmi birinin konusu Ahıska’dır. Diğer yazılar da çeşitli konularda eleştiri ve kitap tanıtımı yapılmış; şair ve ozanlar, Çanakkale, Bakü, Sarıkamış, Ermeni sorunu ve Ardahan konuları ele alınmıştır.

4. Derginin 13. sayısı ile başlayarak sonraki sayılarda redaksiyon başlığı altında Nusret Kopuzlu yazmaktadır. Bu da dergide Nusret Kopuzlu müstear adıyla Yunus Zeyrek’in yaptığı ikinci iştir.

5. Çalışmanın giriş bölümünde dile getirilen temelde kimliğini gizleme ihtiyacından doğan müstear ad kullanma nedenlerinden hareketle Zeyrek’in müstear

ad kullanma nedenleri şu şekilde açıklanabilir: Zeyrek, üniversitede öğretim görevlisi olarak çalışmaktaydı. Dolayısıyla mesleğini zora sokacak yazılardan sakınması gerekiyordu. Bunun yanında Ahıska meselesinde, Ermenistan'la yaşanan meselelerde, Acaristan'la ilgili meselelerde ve Kuzeydoğu bölgesiyle ilgili olaylarda dile getirilmesi gereken gerçekler, tenkit edilmesi gereken hususlar vardı. Bunları yaparken cezai sorumluluktan sakınması gerekiyordu. Ayrıca dergide farklı konularda kendi ismiyle çokça yazı yazmak uygun olmayacaktı. Tüm bu nedenlerle daha çok siyasi konularda eleştiri yazılarını Nusret Kopuzlu müstear adıyla kaleme almıştır.

6. Yunus Zeyrek âdeta sanal bir karakter oluşturarak onu beslemiş, büyütülmüştür. Ona Ahıska mücadelesi yaptırmıştır. Bir anlamda idealindeki mücadele insanını bu adla somutlaştırmıştır.

7. Yunus Zeyrek kendi adıyla kaleme aldığı yazılarda kişileri doğrudan hedef almamaya dikkat etmiştir. Bunun yanında Nusret Kopuzlu müstear adıyla daha sert yazılar kaleme almıştır. Yukarıda özetleri verilen yazıların yarısından çoğu yapılan yanlışlıklara müdahale ve tenkit yazılarıdır ve bunlarda üslubu da yumuşak değildir.

8. Başta Ahıska davası olmak üzere tüm Türk dünyasının sorunlarının çözümü üzerine çalışmalar yapan, onlarca makale yazan, onlarca konferans veren, ardında 23 kitap ve 55 sayı süren Bizim Ahıska dergisini bırakarak hayata gözlerini yuman Yunus Zeyrek Hoca, amacına uygun olarak kendisinin seçtiği "Nusret Kopuzlu" müstear adıyla sadece Bizim Ahıska dergisinde Ahıska meselesi merkezli çoğunluğu siyasi içerikli 40 yazı kaleme almıştır.

KAYNAKÇA

- AKPINAR, E. (2017). "Ahıska Sorunuyla Özdeşleşmiş Bir Dergi: Bizim Ahıska". *Bizim Ahıska*, 46: 3-5.
- BOYRAZ, Ş. (1998). "Lakaplar Konusunda Bazı Dikkatler ve Bir Yöre Örneği". *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 7: 107-138.
- DOĞAN, İ. (2021). "Millî Bir Dava Nasıl İnşa Edilir?". *Yunus Zeyrek Armağanı*. Ankara: Astana Yayınları, 61-72.
- ERGİN, M. (1997). *Dede Korkut Kitabı I*. Ankara: TDK.
- GÜNDOĞDU, Ş. K. (2021). "Ahıska Türklüğüne Hasredilen Bir Ömür Yunus Zeyrek (1956-2019)". *Yunus Zeyrek Armağanı*. Ankara: Astana Yayınları, 13-43.
- İNCE, D. (2020). *Edebiyat Dergisinde Doğu ve Batı Algısı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KARABURGU, O. (2006). "Reşat Nuri Güntekin'in Bilinmeyen Remiz ve Müstear İsimleri". *Türk Dili*, 660: 525-535.
- KARAHAN, A. (2019). "Müstear İsmi'nin Ardındaki Giz: Türk Edebiyatında Râbia Hâtun Olayı". *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 64: 71-82.
- KAYA, D. (2020). "Âşıklı Geleneğinde Sefil Mahlaşlı Halk Şairleri". *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 94: 161-169.
- KOMİSYON. (2011). *Güncel Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK.

- KOPUZLU, N. (2011). "Biz, Ermeniler ve Onlar". *Bizim Ahıska*, 3: 20-27.
- KOPUZLU, N. (2015). "Eski Bir Defteri Karıştırırken: Çıldırlı Âşık İrfanî'nin Koşmaları". *Bizim Ahıska*, 40: 40-49.
- OKAY, M. O. (2006). "Müstear İsim". *İslam Ansiklopedisi*, 32: 130-131.
- ŞAHİN, D. (2019). "İrfan Külyutmaz ya da Entelektüel Sorumluluk". *Hilmi Yavuz Akademik Sempozyumu Bildirileri. 19 Nisan 2009*. Mardin: Mardin Artuklu Üniversitesi, 261-486.
- ŞAHİN, İ. (2021). *Adbilim*. Ankara: Pegem Akademi.
- TAN, N. (2019). "Yunus Zeyrek". *Türk Dili*, CXVI/816: 102-103.
- TÜTENGİL, C. O. (2014). "Ziya Gökalp'ın Yazılarında Görülen Değişik İmzalar ve Takma-Adlar". *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 2/9: 164-168.
- YILDIRIM, T. (2006). *Edebiyatımızda Müstear İsimler*. İstanbul: Selis Kitaplar.
- ZENGİN, D. (2014). *Türk Toplumunda Adlar ve Soyadları (Sosyo-Kültürel ve Bilimsel Bir Yaklaşım)*. Ankara: Kurmay.
- ZEYREK, Y. <http://www.ahiska.org.tr/> (30.04.2022).